

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

A Study on the Components of Participatory School Management

ฉัตรสุดา วุฒิปา¹ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์² รัชดาพรรณ อินทรสุขสันต์³
Chatsuda Woottipa, Subhirun Jantarak, Ratchadapan Intarasuksanti

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี 2560 - 2566 จำนวน 10 แหล่ง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือ ร้อยละ 50 ขึ้นไป และขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน 2) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน 4) การยึดมั่นผูกพัน 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ (Keywords): การสังเคราะห์องค์ประกอบ; การบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research article aimed to study the components of participatory school management. It was an exploratory study employing document analysis, conducted in two steps: 1) reviewing 10 relevant documents and research studies published between 2017 and 2023, in order to analyze and synthesize components that appeared with a frequency of at least 5 times or 50%; and 2) evaluating the appropriateness of the identified components of

Received: 2025-09-01 Revised: 2025-09-16 Accepted: 2025-09-18

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Student Master of Education Program, Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: chatsuda.wo67@snru.ac.th

² อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: subhirun@snru.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: ratchadapan@snru.ac.th

participatory school management by 5 experts. The research instruments included a document synthesis form and a five-point Likert-scale questionnaire. Statistical methods used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results revealed six components of participatory school management: 1) mutual trust, 2) joint goal and objective setting, 3) autonomy in practice, 4) commitment and engagement, 5) participation in decision-making, and 6) participation in evaluation. All six components were rated at the highest level of appropriateness. The findings of this study can serve as a framework for developing participatory school management to systematically enhance efficiency and improve the quality of education.

Keywords: factor analysis; participatory school management

บทนำ (Introduction)

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความท้าทายใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและคุณภาพของสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2553: 37) กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคล่องตัวในการบริหารจัดการและการตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน โดยหนึ่งในแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผล ส่งผลให้เกิดความผูกพัน ความรับผิดชอบร่วมกัน และการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, 2560: 176-187) ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญทัน ดอกโรจน์ (2565 อ้างถึงใน พระสุธีวีรบัณฑิต และคณะ, 2565) ที่ชี้ว่าการกระจายอำนาจการศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันโรงเรียนยังคงเผชิญกับปัญหาหลากหลายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเขตเมืองและชนบทที่มีทรัพยากรไม่เพียงพอ ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนโยบายที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนปัญหาความสัมพันธ์ภายในโรงเรียนที่ขาดความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารและครู ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกแยกส่วนและการขาดความผูกพันต่อองค์กร (โกศล เย็นสุขใจชน, 2565) นอกจากนี้ โรงเรียนจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการสร้างร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการตามบริบทเฉพาะได้อย่างเต็มที่ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการ โดยการประยุกต์ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทร่วมกันในด้านการวางแผน การตัดสินใจ และการประเมินผล อันจะนำไปสู่การสร้าง ความไว้วางใจ ความผูกพัน และการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 40-48)

จากบริบทและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยและองค์ความรู้ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีขั้นตอนรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 แหล่ง และประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน 2) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน 4) การยึดมั่นผูกพัน 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประเมินระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก ตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการสอนหรือทำวิจัยทางด้านการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2) ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษและมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

3) ครู มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษและมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่เดือนมกราคม 2568-เดือนสิงหาคม 2568

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 1 แบบสังเคราะห์เอกสาร

ขั้นที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการหาค่าร้อยละ โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ที่ 5 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยไปแปลความหมายโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน และเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมาก หรือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 21)

ผลการวิจัย (Research Results)

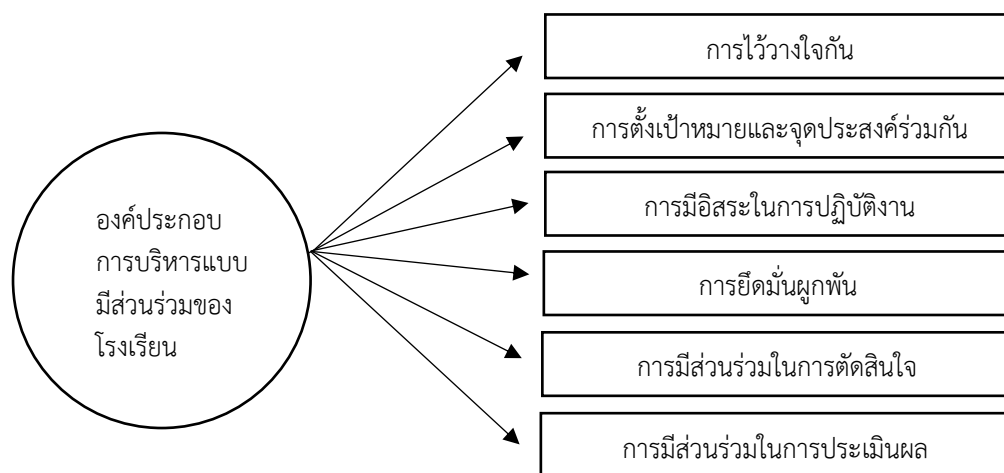
ผลจากการศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการและนักวิจัย จำนวน 10 แหล่ง ลงสู่ตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

องค์ประกอบของ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน	นักวิจัยที่ศึกษา										ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่เลือก
	ฤทัยรัตน์ ปัญญาธิม (2560)	กมลชนก ศรีวรรณ (2561)	ไชยา หานนภาพ (2564)	อมรภัค ปิ่นกำลัง (2564)	โกศล เย็นสุขใจชน (2565)	แก้วพัทธา จิตรอักษร (2565)	บุษบา เคระนะอ่อน (2565)	วัชรกร ขวตกลางลา (2565)	ชัยณรงค์ คัมขมาตย์ (2566)	นัฐพล พันโน (2566)			
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ											5	50	✓
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	✓							✓		✓			
- การตัดสินใจ							✓						
- การตัดสินใจร่วมกัน									✓				
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	✓										1	10	
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์											4	40	
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	✓	✓						✓		✓			
4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล											5	50	✓
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	✓	✓						✓		✓			
- การติดตามประเมินผล							✓						
5. การไว้วางใจกัน		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	90	✓
6. การยึดมั่นผูกพัน											7	70	✓
- ด้านความยึดมั่นผูกพันต่อกัน		✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓			
7. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน											8	80	✓
- การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน		✓								✓			
- การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน			✓	✓	✓	✓		✓					
- การกำหนดเป้าหมาย							✓						

องค์ประกอบของ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน	นักวิจัยที่ศึกษา										ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่เลือก
	ฤทัยรัตน์ ปัญญาธิม (2560)	กมลชนก ศรีวรรณ (2561)	โซยา หานภาพ (2564)	อมรภัค ปิ่นกำลัง (2564)	โกศล เข็นสุขใจชน (2565)	แก้วทิพร จิตรอักษร (2565)	บุษบา เคนะระอ่อน (2565)	วัชรกร ขวตกลางลา (2565)	ชัยณรงค์ คัมภำตย์ (2566)	นัฐพล พันโน (2566)			
8. การมีอิสระในการปฏิบัติงาน											8	80	✓
- ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน		✓		✓	✓	✓		✓		✓			
- ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน			✓										
- ความเป็นอิสระ							✓						

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ความถี่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้น พบว่า องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน (ร้อยละ 90) 2) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (ร้อยละ 80) 3) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 80) 4) การยึดมั่นผูกพัน (ร้อยละ 70) 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ร้อยละ 50) และ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ร้อยละ 50) จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสังเคราะห์ องค์ประกอบ ได้ดังภาพที่ประกอบ 1

ภาพที่ประกอบ 1 แสดงผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

ผลจากประเมินระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สามารถสรุปได้ดังตาราง 2 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน เรียงจากลำดับความเหมาะสมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

องค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน	ระดับความเหมาะสม		การแปล ความหมาย
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D	
1. การไว้วางใจกัน	4.93	0.25	มากที่สุด
2. การยึดมั่นผูกพัน	4.93	0.25	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.86	0.34	มากที่สุด
4. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.83	0.37	มากที่สุด
5. การมีอิสระในการปฏิบัติงาน	4.80	0.40	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.80	0.40	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.86	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนพบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.34) ผลการประเมินองค์ประกอบรายด้านพบว่า การไว้วางใจกัน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.25) การยึดมั่นผูกพัน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.25) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.34) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน” จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน 2) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน 4) การยึดมั่นผูกพัน 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

ด้านที่ 1 การไว้วางใจกัน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานอย่างเปิดเผยและจริงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา หงอกชัย (2562) ที่กล่าวว่า ความเชื่อที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มีให้กับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันให้ความร่วมมือในการทำสิ่งต่างๆ

ด้านที่ 2 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเป้าหมายและจุดประสงค์การดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิดา มณีสอดแสง (2566) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทำให้คนมีทิศทางเดียวกัน ลดความขัดแย้ง เพิ่มความรับผิดชอบร่วม และทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 3 การมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่ตัวเองรับผิดชอบได้อย่างอิสระ ภายใต้กรอบของหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง (2564) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารให้โอกาสผู้ร่วมงานแสดงความสามารถอย่างอิสระในปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านที่ 4 การยึดมั่นผูกพันกัน มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกในเชิงบวกที่บุคลากรมีต่องาน สังคม และองค์กร ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล เย็นสุขใจชน (2565) ที่กล่าวว่า การยึดมั่นผูกพันเป็นความรู้สึกภาคภูมิใจของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาเพื่อความก้าวหน้าขององค์กร

ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ เหมรณนันท (2564) ที่กล่าวว่า การร่วมตัดสินใจในการดำเนินงาน ตรวจสอบ แก้ไขปัญหาทำให้เกิดผลดีตามบริบทของหน่วยงาน

ด้านที่ 6 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ได้มีบทบาทร่วมกันในทุกขั้นตอนของการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ทศน์บุตร (2565) ที่กล่าวว่า บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาและ นำผลการประเมินโครงการมาใช้ในการพิจารณาร่วมกันเพื่อจัดกิจกรรมในการดำเนินงานครั้งต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากผลการวิจัยทำให้ได้ทราบองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

ที่มา : (ฉัตรสุตา, 2568)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพบว่า ความสำเร็จของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างปัจจัยต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน 2) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน 4) การยึดมั่นผูกพัน 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมีส่วนสำคัญต่อ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่สามารถนำองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านไปใช้เป็นแนวทางการบริหาร และการพัฒนารูปแบบการบริหาร เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ควรนำองค์ประกอบที่ค้นพบไปสู่แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยเน้นการศึกษาภาคสนามและการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากหลายพื้นที่ เพื่อสร้างโมเดลการบริหารที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยการสังเกต หรือ สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในลักษณะของวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563–2565). กรุงเทพฯ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- แก้วภทรา จิตรอักษร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารสินธรปริทรรศน์. 23(1): 249-261.
- โกศล เย็นสุขใจชน. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ชัยณรงค์ คัชมาตย์. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อยุ่งประสิทธิภาพของวิทยาลัยเทคนิคพิจิตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3. 7(13): 137-154.

- ไชยา หานุกาพ. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นัฐพล พันโน. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*. 4(1): 176-187.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษบา เคณะอ่อน. (2565). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระสุธีวีรบัณฑิต และคณะ. (2565). รัฐศาสตร์เปลี่ยนโลก 2. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 11(4): B-1-B-17.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสม. (2560). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วัชรกร ชวดกลางลา (2565). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผล การบริหารงานโรงเรียน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุทธิดา มณีสอดแสง. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพัตรา หงอกชัย. (2562). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การพิพิธภัณฑวิทยศาสตร์แห่งชาติ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาการจัดการ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4(3):1227-1237.

อนุวัฒน์ ทศน์บุตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงาน เป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.